

Skipting Eyrarhlíðar í Dýrafirði í tvö eldissvæði

Ákvörðun um matsskyldu

1 Inngangur

Þann 8. júlí 2026 barst Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun (HMS) tilkynning frá Arctic Sea Farm um skiptingu eldissvæðisins Eyrarhlíðar í Dýrafirði í tvö eldissvæði, samkvæmt 19. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana, sbr. lið 13.02 í 1. viðauka laganna.

HMS leitaði umsagna Ísafjarðarbæjar, Fiskistofu, Hafrannsóknastofnunar, Matvælastofnunar, Náttúrufræðistofnunar, Vegagerðarinnar og Umhverfis- og orkustofnunar.

2 Gögn lögð fram

Tilkynning til HMS: Skipting Eyrarhlíðar í tvö svæði. Fyrirspurn um matsskyldu. Júlí 2026.

Umsagnir um tilkynninguna bárust frá:

- Ísafjarðarbæ, dags. 22. júlí 2026
- Hafrannsóknastofnun, dags. 7. september 2026
- Matvælastofnun, dags. 4. ágúst 2026
- Náttúrufræðistofnun, dags. 6. ágúst 2026
- Umhverfis- og orkustofnun, dags. 19. ágúst 2026
- Vegagerðinni, dags. 6. ágúst 2026

Einnig barst athugasemd frá Laxinn lifi, dags. 10. ágúst 2026.

Ekki barst svar frá Fiskistofu.

Frekari upplýsingar bárust frá framkvæmdaraðila 16. september 2026.

3 Fyrirhuguð framkvæmd

Forsaga. Umhverfismati vegna 10.000 tonna laxeldis í Dýrafirði, framleiðsluaukningu um 5.800 tonn á vegum Arctic Sea Farm, lauk með álitni Skipulagsstofnunar í mars 2020. Í kjölfarið fékk fyrirtækið rekstrarleyfi fyrir laxeldi með allt að 10.000 tonna hámarkslífmassa í Dýrafirði.

Breytt áform. Núverandi málsmeðferð er vegna breytinga á rekstrar- og starfsleyfinu þannig að laxeldinu við Eyrarhlíð verði skipt upp í tvö svæði, Eyrarhlíð I og Eyrarhlíð II og munu þá verða um 2 km á milli svæðanna. Svæðið er í dag eitt eldissvæði en er þó rekið sem tvær aðskildar eldiseiningar. Með breytingunni fær hvor eining sinn eigin hvíldartíma, en bæði svæðin yrðu þó ávallt hvíld samtímis í minnst 30 daga annað hvert ár. Rekstrarleg þýðing breytingarinnar felst einkum í því að unnt verður að skipuleggja hvíld og útsetningar með meiri sveigjanleika, án þess að grípa þurfi til tímabundinnar nýtingar Gemlufalls samhliða hvíld alls Eyrarhlíðarsvæðisins. Breytingin felur það í sér að ekki þarf lengur að setja fisk fyrst út á Gemlufall og flytja hann síðar á Eyrarhlíð I. Breytingin einfaldar rekstur, dregur úr flutningum milli eldissvæða og stuðlar að jafnari nýtingu eldissvæðanna

innan þeirra marka sem þegar hafa verið metin og samþykkt. Fram kemur að fyrirhugaðar breytingar feli ekki í sér breytingu á heildarumfangi starfseminnar í Dýrafirði, fjöldi kvía í Eyrarhlíð I og II muni haldast óbreyttur en tímabundin nýting Gemlufalls verði aflögð. Áætlaður hámarkslífmassi verði áfram 8.800 tonn í Eyrarhlíð I og 7.200 tonn í Eyrarhlíð II. Heildarstandandi lífmassi í Dýrafirði mun ekki fara yfir 10.000 tonn, í samræmi við gildandi leyfi.

Mynd 1: Eldissvæði Eyrarhlíðar fyrir og eftir breytingar (myndir fengnar úr greinargerð framkvæmdaraðila).

Í umsögn Matvælastofnunar kemur fram að jákvætt sé að með breytingunni verði dregið úr þörf fyrir tímabundna nýtingu Gemlufalls og flutningi fisks milli eldissvæða. Frá sjónarhóli dýravelferðar og smitvarna sé það almennt jákvætt að draga úr flutningi lifandi fisks, enda fylgi slíkum flutningum álag og smitvarnaáætla. Stofnunin telji að fyrirhugaðar breytingar kalli ekki á mat á umhverfisáhrifum þar sem einungis sé verið að breyta rekstrarfyrirkomulagi og dreifingu álags innan sama vatnshlots, en feli ekki í sér aukinn lífmassa, aukinn fjölda kvía, aukið fóðurmagn, aukna framleiðslu eða aukna losun næringarefna.

4 Umhverfisáhrif

Áhrif á vatnshlot

Fiskeldissvæðið við Eyrarhlíð er í strandsjávvarhlotinu Dýrafirði (101-1386-C). Í greinargerð framkvæmdaraðila er greint frá niðurstöðum áhrifamats framkvæmdaraðila fyrir vatnshlotið og segir þar að hryggleysingar sýni ávallt einkunnina „Mjög gott“ hvort sem sýni séu tekin við hámarkslífmassa eða við hvíld þegar gæðastuðullinn NQ11 er reiknaður út samkvæmt viðmiðum Hafrannsóknarstofnunar. Fram kemur að nítrat virðist vera eini gæðapátturinn sem fari yfir viðmið í janúar, en styrkur nítrats mældist þó hár og í raun „Ekki viðunandi“ í fleiri fjórðum á Vestfjörðum á sama tíma. Styrkur nítrats sé töluvert lægri á öllum stöðum í febrúar og færi ástand í „Mjög gott“. Fosfat mældist alls staðar við allar mælingar sem „Mjög gott“. Engar mælingar eru til af blaðgrænu í Dýrafirði en unnið verði eftir nýrri vöktunaráætlun árið 2027 þar sem þörungar verði mældir eftir línulegri staðsetningu frá öllum virkum eldisstöðum ásamt mælingum á næringarefnum. Fyrirliggjandi gögn úr vöktun bendi til þess að ástand vatnshlotsins sé innan viðmiðunarmarka þeirra gæðapátta sem hér hafa verið teknir til umfjöllunar. Þar sem fyrirhuguð breyting feli hvorki í sér aukningu á heildarlífmassa, framleiðslumagni, fóðurnotkun né losun næringarefna sé ekki gert ráð fyrir auknu heildarálagi á vatnshlotið Dýrafjörð. Breytingin feli þess í stað í sér breytingu á dreifingu álags eftir stað og tíma innan sama vatnshlots, þar sem nýting eldissvæða verði með öðrum hætti en áður. Engu að síður verði álagið innan sömu heildarmarka og lagðar hafi verið til grundvallar í fyrra umhverfismati. Að mati framkvæmdaraðila séu því ekki vísbendingar um að vistfræðilegu ástandi vatnshlotsins muni hnigna vegna fyrirhugaðra breytinga. Það er mat framkvæmdaraðila að ekki verði talið að þessi breyting á einu eldissvæðanna feli í sér verulegt frávík

frá fyrra umhverfismati. Breytingin feli aðeins í sér að svæði, sem upphaflega hafi verið hugsað fyrir tvær kvíabýrpingar og hafi verið rekið þannig alla tíð, verði formlega skipt upp í tvö eldissvæði.

Í umsögn Umhverfis- og orkustofnunar kemur fram að stofnunin geti frestað útsetningu seiða eftir 90 daga hvíld ef vöktun bendi til óhagstæðra aðstæðna á eldissvæði samkvæmt gr. 3.2 í starfsleyfi. Rekstraraðili þurfi að tilkynna stofnuninni um áætlaða útsetningu með a.m.k. tveggja vikna fyrirvara og því sé unnt að meta þörf á frestun útsetningar. Stofnunin bendir á að senda þurfi uppfærða vöktunaráætlun vegna breytinganna þar sem Eyrarhlíð I og II verði vöktuð sem aðskilin eldissvæði. Stofnunin leggi áherslu á að vöktunaráætlunin taki mið af vatnaáætlun og nái til allra skilgreindra gæðapátta, m.a. blaðgrænu, samkvæmt lögum um stjórn vatnamála.

Í umsögn Hafrannsóknastofnunar kemur fram að mikilvægt sé að skýr skilyrði verði sett um reksturinn og að tryggja þurfi að heildarstandandi lífmassi fari ekki yfir 10.000 tonn, að ákvæði um hvíld eldissvæða séu virt og að niðurstöður vöktunar ráði því hvort þörf sé á lengri hvíld áður en ný eldislota hefjist. Jafnframt þurfi að tryggja að starfsemin samræmist lögum um stjórn vatnamála og leiði ekki til þess að ástand vatnshlotsins versni eða þess að umhverfismarkmið þess náist ekki. Að framangreindum skilyrðum uppfylltum telur Hafrannsóknastofnun ekki þörf á að framkvæmdin sæti mati á umhverfisáhrifum.

Í umsögn Vegagerðarinnar kemur fram að með breytingunni verði um 1.492 m bil milli útjaðra eldissvæðanna Eyrarhlíðar I og Eyrarhlíðar II. Við endanlega afgreiðslu leyfis þurfi að staðfesta með hnitsettum uppdráttum að allar kvíar, akkeri og annar búnaður séu innan marka hvors eldissvæðis og að enginn búnaður verði staðsettur innan bilsins milli svæðanna.

Í athugasemd sem barst frá Laxinn lifi kemur fram að álitaefnið sé ekki aðeins að hvort svæðið um sig verði hvílt í 90 daga heldur einnig hvort víxlrekstur svæðanna geti haft umtalsverð áhrif á botn, vatnshlot, smitvarnir og laxalús. Fyrirliggjandi gögn gefi ekki tilefni til að telja augljóst að svo sé ekki. Þótt lífmassi í firðinum verði áfram bundinn við 10.000 tonna hámark takmarki sú tala lífmassa á hverjum tíma en segi ekki ein og sér til um framleiðslu, fóðurnotkun eða lífrænt álag yfir heila eldislotu. Með aðskildum hvíldartíma verði unnt að reka annað svæðið meðan hitt sé hvílt. Tilgreindur hámarkslífmassi svæðanna, 8.800 tonn á Eyrarhlíð I og 7.200 tonn á Eyrarhlíð II, sé jafnframt 16.000 tonn samanlagt þótt sameiginlegt hámark fjarðarins sé 10.000 tonn. Breytingin skapi því svigrúm sem kunni að gera aukna nýtingu mögulega. Gögn málsins þurfi að sýna, með samanburðarhæfum framleiðsluáætlunum og útreikningum fyrir og eftir breytingu, hvort og að hvaða marki árleg framleiðsla, fóðurnotkun og losun næringarefna geti breyst. Verði niðurstaðan að lokinni málsmeðferð skv. 20. gr. sú að framkvæmdin sé ekki matsskyld sé þess óskað að HMS setji fram ábendingar samkvæmt 2. mgr. þeirrar greinar um að leyfisveitendur tryggi með bindandi ákvæðum í breyttum leyfum sameiginlegt 10.000 tonna hámark og þær forsendur um óbreytta árlega framleiðslu og fóðurnotkun sem tilkynningin byggist á.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að Arctic Sea Farm starfi í samræmi við gildandi lög, starfsleyfi og rekstrarleyfi. Eldissvæði félagsins hafi frá upphafi verið hvíld í samræmi við lögbundnar kröfur og vöktun hafi farið fram á öllum eldissvæðum. Vöktun hafi jafnframt verið aukin með hliðsjón af lögum um stjórn vatnamála og leiðbeiningum Hafrannsóknastofnunar og Umhverfis- og orkustofnunar, sem jafnframt samþykki vöktunaráætlanir félagsins.

5 Skipulag og leyfi

Fyrirhuguð framkvæmd er í samræmi við Strandsvæðaskipulag Vestfjarða. Framkvæmdin er háð rekstrarleyfi Matvælastofnunar samkvæmt lögum um fiskeldi og reglugerð um fiskeldi. Einnig

starfsleyfi Umhverfis- og orkustofnunar samkvæmt lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnareftirlit.

6 Niðurstaða

Um er að ræða skiptingu eldissvæðisins Eyrarhlíðar í Dýrafirði í tvö eldissvæði. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 19. gr. og lið 13.02 í 1. viðauka í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Eðli, staðsetning og eiginleikar hugsanlegra áhrifa framkvæmdar

Við mat á því hvort tilkynningarskyld framkvæmd skuli háð umhverfismati skal taka mið af eðli framkvæmdar, svo sem stærð og umfangi framkvæmdar, sbr. 1. tl. 2. viðauka laga nr. 111/2021. Einnig skal taka mið af staðsetningu framkvæmdar og hversu viðkvæm þau svæði eru sem líklegt er að framkvæmd hafi áhrif á, svo sem með tilliti til landnotkunar. Einnig ber að líta til álagspóls náttúrunnar, svo sem með tilliti til kjörlendis dýra, sbr. 2. tl. 2. viðauka laga nr. 111/2021. Að endingu ber að skoða áhrif framkvæmdar í ljósi gerðar og eiginleika hugsanlegra áhrifa framkvæmdar, svo sem með tilliti til umfangs, eðlis, hverjar líkur séu á áhrifum og afturkræfni áhrifa og möguleika á að draga úr áhrifum, sbr. 3. tl. 2. viðauka laga nr. 111/2021.

Um er að ræða breytingu á fyrirkomulagi eldisstarfsemi Arctic Sea Farm í Dýrafirði sem felst í að núverandi eldissvæði Eyrarhlíð verði skipt í tvö eldissvæði, Eyrarhlíð I og Eyrarhlíð II. Fyrir liggur að svæðið hefur um árabíl verið rekið sem tvær aðskildar eldiseiningar og felur breytingin fyrst og fremst í sér formfestingu þess fyrirkomulags. Með breytingunni verður hvor eining með sjálfstæðan hvíldartíma en bæði svæðin verða eftir sem áður hvíld samtímis í minnst 30 daga annað hvert ár sem hluti af heildarhvíld fjarðarins og hvort svæði um sig í að lágmarki í 90 daga milli eldislota.

Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum felur breytingin hvorki í sér aukningu á heimiluðum lífmassa, framleiðslumagni, fjölda útsettra seiða, fóðurnotkun né losun næringarefna. Heildarstandandi lífmassi í Dýrafirði verður áfram bundinn við 10.000 tonna hámark samkvæmt gildandi leyfum. HMS leggur þessar forsendur til grundvallar við mat sitt og telur mikilvægt að þær komi skýrt fram við endurskoðun starfs- og rekstrarleyfa. Breytingin hefur í för með sér breytta tímalega og staðbundna dreifingu álags innan vatnshlotsins. Að mati HMS er þó ekki líklegt að sú breyting hafi í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif, enda verður heildarálag starfseminnar óbreytt og áfram háð skilyrðum um lífmassa, hvíld og vöktun. HMS tekur undir með umsagnaraðilum um nauðsyn þess að vöktunaráætlun taki mið af vatnaáætlun samkvæmt lögum um stjórn vatnamála og nái til allra skilgreindra gæðapátta, m.a. blaðgrænu. Við breytingu starfs- og rekstrarleyfa þarf að setja skilyrði um að heildarstandandi lífmassi fari ekki yfir 10.000 tonn og að ákvæði um hvíld eldissvæða og vöktun verði virt. Þá þarf að tryggja að Eyrarhlíð I og II verði vöktuð sem aðskilin eldissvæði og að niðurstöður vöktunar geti leitt til frestunar útsetningar eða lengri hvíldar eftir atvikum. Einnig þarf að staðfesta með hnitsettum uppdráttum að kvíar, akkeri og annar búnaður verði innan marka hvors eldissvæðis. Með hliðsjón af eðli og umfangi breytingarinnar, staðsetningu hennar, fyrirbyggjandi vöktunargögnum, umsögnum umsagnaraðila og þeim skilyrðum sem gilda um starfsemina telur HMS að framkvæmdin sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og kalli því ekki á að framkvæmdin undirgangist mat á umhverfisáhrifum.

Ákvörðunarorð

Á grundvelli fyrirbyggjandi gagna er það niðurstaða HMS að fyrirhuguð framkvæmd sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif, sbr. þau viðmið sem tilgreind eru í 2. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Því skal framkvæmdin ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Samkvæmt 30. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana má kæra ákvörðunina til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Kærufrestur er til 26. október 2026.

Reykjavík, 24. september 2026

Sigurður Ásbjörnsson

Jóhanna Hrund Einarsdóttir

* Rafræn skilríki

Húsnæði
Mannvirki
Skipulag

Sigurður Asbjörnsson

Sigurður Asbjörnsson
Sérfræðingur, umhverfismat
Svið skipulags og umhverfismats

Undirritað með OneSign

* Rafræn skilríki

Húsnæði
Mannvirki
Skipulag

Jóhanna Hrónd Einarsson

Jóhanna Hrónd Einarsson
Sérfræðingur, umhverfismat
Svið skipulags og umhverfismats

Undirritað með OneSign